

JOSEFINE OTTESEN

Rejsen til den Gyldne Pagode

**ALLE
BØRN HAR
RET TIL
ET GODT LIV**

BØRNE-
NÆR-
HEDS-
KALENDER
2013

ELEVBOG

DANIDA

Josefine Ottesen

Josefine Ottesen er en af Danmarks mest populære forfattere af bøger til børn og unge. Hun har skrevet en lang række bøger: Eventyr og fabler, billedbøger, højt læsningsbøger og ikke mindst en række fantasy-romaner for både unge og voksne.

Hun er kendt for sin evne til at skabe spændende fantasiverdener og fortællinger med fuld fart på handlingen. Ofte er hendes verdener lidt magiske og bebos af riddere, prinsesser, dæmoner, hekse og skatte og andre eventyrlige ting. Men personerne i hendes historier ligner altid os selv en hel del. Og de skal finde vej gennem prøvelser og oplevelser, som mange børn, unge og voksne godt selv kender fra deres eget liv.

I denne bog, "Den gyldne pagode", er det hele lidt anderledes: Her skriver Josefine Ottesen en opdigtet fortælling om to virkelige børn. En historie, der foregår i den virkelige verden i det fattige land Myanmar (Burma). En historie, der er meget tæt på noget, tusindvis af børn i Myanmar selv har oplevet. Og hun startede også med selv at læse mange bøger om livet i Myanmar og selv rejse rundt i de områder, som bogen foregår i.

Josefine Ottesen er uddannet skuespiller, cand.phil i dramaturgi og har skrevet og instrueret skuespil. Hun har vundet en række priser for sine bøger.

Forfatter: Josefine Ottesen

Foto: Søren Skarby

Illustrationer: Dorte Bengtson

Layout, repro og produktion: Publikum Kommunikation / Morten Bak.

Faktastof: Christian Vaabensted og Michael Larsen

ISBN 978-87-7087-733-6

Bogen kan også findes som pdf på www.u-landskalender.dk, der også rummer supplerende faktastof og undervisningsmaterialer

Redaktion og projektløsning: Publikum Kommunikation / Christian Vaabensted

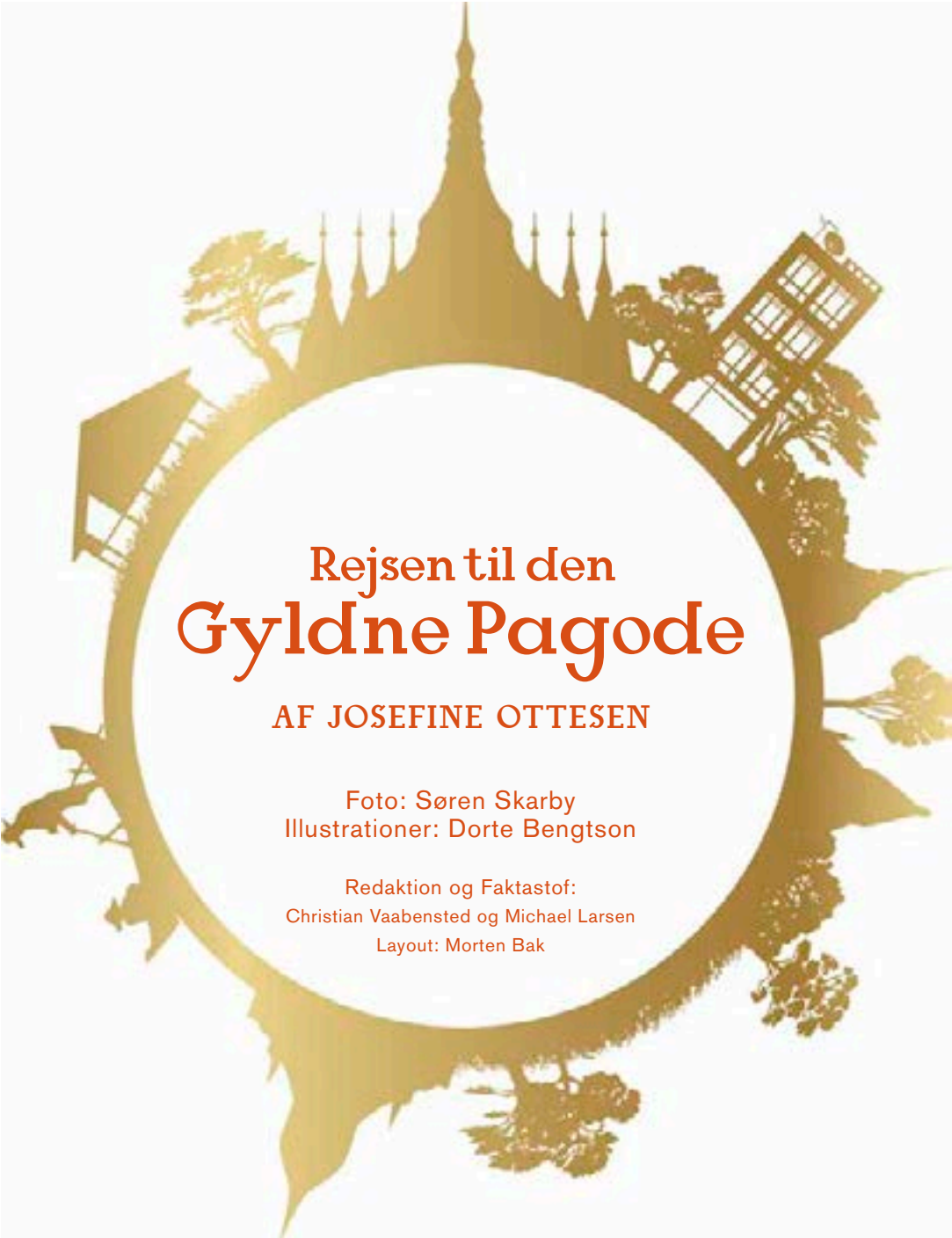
Tryk: Center Tryk.

Sat med Egyptienne / Mangala / Akzidenz Grotesk

Udgivet af Udenrigsministeriet.

ISBN: 978-87-7087-733-6

BESØG WWW.U-LANDSKALENDER.DK
- med mange spændende fakta, film
og billeder fra Myanmar og de steder,
bogen foregår.

Rejsen til den Gyldne Pagode

AF JOSEFINE OTTESEN

Foto: Søren Skarby
Illustrationer: Dorte Bengtson

Redaktion og Faktastof:
Christian Vaabensted og Michael Larsen
Layout: Morten Bak

KYAUNGGEN

YANGON

LABUTTA

Forord

Historien foregår i landet Myanmar, der ligger langt borte fra Danmark. Helt ovre ved Kina.

Myanmar kaldes også for Burma. I gamle dage kaldte naboerne det for "Det gyldne land", fordi kongerne i landet var meget rige. Derfor er der stadig mange gamle tårne med guld på. Men nu er de fleste mennesker i Myanmar meget fattige.

Historien handler om to fattige børn, Sanda og Ye. De bor i en lille landsby ved floden, tæt på havet. For fem år siden mistede de deres forældre, da den frygtelige orkan Nargis ødelagde deres landsby. Men så sker der pludselig noget helt nyt i deres liv.

Personerne

SANDA

10 år gammel pige, der er forældreløs. Bogens hovedperson.

YE

Sandas lillebror, der er god til tal og særlig god til at spille chinlon-bold.

ZAW

Sandas og Yes morbror. Han har været borte i mange år.

THIDA

En fattig kone, som laver mad til Sanda og Ye.

ONKEL KIM

En mand i landsbyen, som har ladet Sanda og Ye bo hos sig. Han ejer store saltmarker.

MOE OG THAN

To andre børn, som også bor og arbejder hos onkel Kim.

THANAKA

Thanaka er solcreme, som de fattige laver selv. De bruger barken af et specielt træ. Den sliber de til et fint pulver og blander med vand. De smører et lag på huden i ansigtet. Bagefter tegner de ofte et fint mønster på panden, kinderne og næsen. De fleste piger og drenge har thanaka i ansigtet, når solen skinner.

Kapitel 1

Drømmen

"Nej, du kan ikke," hvisker jeg og smører den gule **thanaka** på min lillebrors pande. "Jeg gider ikke sige det mere. Du kan ikke tage ind til byen og finde Zaw." Jeg gnider den gule creme hårdt ind i hans kinder.

"Jo, jeg kan," mumler han vredt. "Morbror vil hjælpe os. Jeg ved det. Jeg har drømt det. Det er et tegn."

"Ti dog stille! Du har ikke forstand på drømme." Jeg har svært ved at styre stemmen, men jeg VIL ikke råbe ad ham. "Zaw tog af sted lang tid, før ..." Jeg siger ikke mere. Taler man om det onde, kalder man på det. Det sagde mor altid. Ye ved, hvad jeg mener. Ingen af os glemmer nogen sinde den store storm. **Nargis**.

Men han vil ikke stoppe: "I drømmen var jeg i Den Gyldne Pagode. Jeg kunne kende den. Far havde et billede af den. Husker du det? Jeg er sikker på, at det var den. Og morbror Zaw var der. Han venter på os. Jeg ved det."

Hans stemme knækker over af iver. Han tror selv på, at hans drøm er rigtig. Men hvorfor skulle den være det? Zaw

er væk. Lige som alle de andre. Ligesom far og mor. Ye og mig er helt alene. Sådan er det bare.

Jeg vender mig mod spejlet og møder mit eget blik. Det gør mig svimmel et øjeblik. Alle siger, jeg ligner mor. Nogle gange glemmer jeg næsten, hvordan hun så ud. Så ser jeg mig selv i spejlet for at huske.

"Du var bare en lille unge, da Zaw tog af sted," siger jeg. "Du aner ikke engang, hvordan han så ud. Glem dine dumme drømme." Vreden gløder som en varm kugle i min mave, da jeg fortsætter: "Hvis Zaw ikke er død, er han blevet en tigger i den store by."

NARGIS

Nargis er navnet på et meget voldsomt uvejr. Det ramte Myanmar i 2008. Der var stærk storm i lang tid og meget regn og høje bølger. Nargis ødelagde mange huse, både og marker. Mange mennesker druknede. Så slem en storm kaldes en tropisk orkan. De findes kun i varme lande langt mod syd.

Jeg ved godt, at jeg lyder sur og hånlig, men jeg kan ikke standse ordene. Mens jeg smører min egen tanaka på, fortsætter jeg: "Mor sagde altid, at hendes bror var blevet narret. Den fremmede mand, der tog ham med til Yangon, var en svindler. Han sagde, at Zaw ville blive en berømt **chinlon**-spiller, men det var alt for godt til at være sandt. Så forstod det dog!"

Jeg dækker hele ansigtet med et tyndt lag af den gule farve. Mor tegnede tit fine mønstre på vores kinder: små cirkler med prikker om eller streger rundt omkring en trekant. I dag har jeg lyst til bare at tvære et tykt lag thanaka ud over hele hovedet. Men jeg gør, som jeg plejer, mens jeg stadig taler:

"Morbror Zaw var jo bare en fattig dreng fra de store saltmarker. Sådan en som ham får aldrig lov til at spille på et af statens chinlon-hold. Den slags sker kun i et eventyr. Hvor mange gange skal jeg sige det?"

CHINLON

Chinlon er en særlig slags fodbold i Myanmar. Bolden er flettet som en lille, rund kurv. Når man spiller chinlon, står der seks spillere i en rundkreds. De skyder bolden til hinanden. Det handler om at holde bolden i luften så længe som muligt. Den må ikke røre jorden. Man må kun ramme bolden med benene. Næsten alle i Myanmar kan spille chinlon. De viser det også på TV.

Jeg kigger hurtigt på Ye. Han skal tie stille nu. Ellers er der nogen, der lægger mærke til os. Alle i landsbyen er vågne, og Thida er i gang med at lave morgenmad. Hun har givet os lov til at bo i hytten, men vi må ikke være til besvær. Så siger hun det til onkel Kim.

Huset, som Sanda og Ye bor i, er bygget af træ og palmeblade. De fleste huse ligger lige ned til floden, så man kan sejle helt derhen.

Sanda og Ye arbejder i saltmarkerne. Markerne er gravet ud til lave bassiner, som vandet fra floden ledes ind i. Solen tørrer vandet bort, så kun saltet bliver tilbage.

Jeg synker for ikke at græde. Onkel må ikke blive vred på os. Vi har ikke andre steder at være. Han tog sig af os efter stormen, selv om han ikke er i familie med os.

"Det er mig, der bestemmer," hvisker jeg. "Her får vi mad og et sted at sove. Vi skylder onkel alt. Uden ham havde vi ikke klaret os, efter far og mor ..." Jeg kan ikke holde ud at høre mig selv tale højt om det. Så bliver det alt for virkeligt.

Men Ye ved, hvad jeg mener. Hans blik bliver sort af sorg, og jeg bliver endnu mere trist. Jeg skal jo passe på ham, men i stedet gør jeg ham ked af det. Jeg maser de sidste riskorn i skålen sammen og rækker den lille klump frem mod Ye. Han skubber min hånd væk.

"Du er kun to år ældre end mig." Nu slår hans blik igen gnister af vrede, men hellere det end de der sorg-øjne.

Jeg rejser mig, mens jeg siger: "Ja, jeg er ældst. Derfor skal du gøre, som jeg siger. Tag din kurv. Onkel venter i marken."

Ye kigger ned og sukker træt. "Men mine fingre gør så ondt, og jeg er hele tiden sulten." Han siger det lavt, mens han tager den lille risklump, der er tilbage i skålen. Han sluger den i én mundfuld.

Det er hårdt arbejde

at skraabe saltet sammen fra bunden af de flade bassiner. Det skal skovles op i kurve. Hver kurv vejer over 25 kilo. Arbejderne bærer to kurve ad gangen på en bærestang. Så kan de bedre balancere.

Det grove havsalt

kradser og slider på huden, når man arbejder med det hele dagen. Nu har solen tørret det til store saltkorn. For at gøre det lidt finere bliver saltet sejlet til Yangon, hvor en fabrik renser snavset ud.

Jeg kigger hurtigt på hans hænder. Huden er udtørret og fyldt med revner og sprækker. Det er saltet. Mine hænder kan bedre klare det. Jeg ville ønske, jeg var en voksen, der kunne passe på ham, men det er jeg ikke. Vi er nødt til at arbejde for onkel. Jeg giver ham flasken med vand. Det fylder i maven. I hvert fald et stykke tid.

Jeg må knibe mine øjne sammen, da vi kommer ud til de store bassiner. Morgensolen glimter i det lave vand. Saltklumperne glitrer i lyset.

Onkel sætter sine folk i arbejde. Jeg skynder mig at bøje mit hoved, da vi når ud til ham. Far sagde altid, at vi skulle vise respekt for de voksne.

"Du kan vist godt bære en kurv selv i dag. Du er snart en mand," siger onkel og peger på Ye.

"Lad mig tage den i stedet," siger jeg og træder frem foran min bror. "Jeg har flere kræfter. Ye kan skrive tal. Kan du ikke bruge ham til at tælle i dag? Eller også kan han bære sammen med Moe? Selv om hun er lille, arbejder hun godt."

Der kan sidde mange mennesker i sådan en ding-dong. En ding-dong er nærmest en blanding mellem en minibil og en lille traktor. En rigtig bil er der næsten ingen, der har råd til at købe.

Heldige bønder ejer et par køer eller okser. De kan trække en lille vogn til alle de tunge ting. Sådan nogle okse-kærrer ser man mange af ude på landet i Myanmar.

Saltmarkerne ligger lige op ad landsbyens huse. Der er meget varmt i Myanmar. Når solen bager værst, må man hvile i skyggen af huset eller af en palme.

Solen er ved at gå ned. Den lyser som guld på floden, mens vi går hjem. Ye presser sin lille, ru hånd ind i min. Han har båret det våde salt hele dagen sammen med Moe. Jeg kan mærke, hvor træt han er. Det er jeg også. Jeg lægger min arm om hans skuldre.

Da vi kommer tilbage til Thidas lille hus, er hun ved at koge ris. Vi sætter os i døren for ikke at gå i vejen. Lyden af vandet, der koger, lyder så fredfyldt.

Det får mig til at huske tilbage. Mors og fars hytte var lille, men der var, hvad der skulle være: et sted at sove, et lille ildsted under et halvtag og et alter for **Buddha**. Hver morgen satte far friske blomster foran den lille figur. Om aftenen tændte han lys, når vi skulle bede.

Duften af risen får min mund til at løbe i vand. Dengang fik Ye og jeg mad nok. Nogle gange gav mor os sin egen portion. Thida rækker ud efter vores skåle og hælder op. Hun

har givet sine egne børn, og onkel giver hende lidt ekstra ris til os. Hun giver os alt, hvad hun kan undvære. Der er bare ikke ret meget.

Et kraftigt vindpust får ilden til at blusse op. Jeg kigger rundt. Alle andre gør det samme. Vinden tager fat i et bliktag. Det buldrer. Lyden får mit hjerte til at slå hurtigt. Jeg fanger Yes blik og griber hans hånd. Ingen har glemt den aften, stormen kom. Vi holder vejret og lytter, til vinden igen falder til ro.

Ye sluger hver mundfuld af sin ris. Jeg spiser ganske få ris ad gangen. de søde korn kører rundt og rundt i min mund. Jeg vil have al smagen med. Jo længere jeg tygger maden, jo mere føler jeg, at jeg får at spise.

Yes blik er sultent, men han beder ikke om mere mad. I stedet siger han: "Fortæl en historie."

"Hvad for én, vil du høre?" spørger jeg.

BUDDHA

Buddhisme er en religion. Den blev startet for 2500 år siden af Buddha. Han var en meget klog mand. Han fortalte om, hvordan man skal leve for at være et godt menneske. Mange buddhister tror også på dæmoner og på gode ånder, som kan hjælpe dem. De tror også, at alle mennesker lever og dør mange gange. De fleste i Myanmar er buddhister.

"Hvordan Kanin narrede Tiger," siger han.

"Må vi høre med?" Det er Moe, der spørger. Hun sætter sig ved siden af mig, da jeg nikker. Et øjeblik efter kommer hendes bror, Than. Han er flink. Han er også klog. Sidste år sagde onkel, at han ville sørge for, at Than kom i skole, men så ødelagde regnen saltet. Onkel mistede mange penge. Siden er der ikke blevet snakket mere om skolen.

Så begynder jeg på historien:

"Tiger er skovens konge, ved du jo?"

Ye lægger sig med hovedet i mit skød. Jeg stryger ham over håret. Sådan gjorde mor altid, når hun fortalte. Så fortsætter jeg:

"Men Tiger var ikke helt sikker på, at alle var tro overfor ham. Han var især bange for, at Ræv, Krage og Kanin, skulle tale ondt om ham.

Derfor kaldte han dem til sig og sagde: "Nogle siger, at jeg har dårlig ånde. Jeg vil bede jer om at sige, om det er sandt." Så tog Tiger en dyb indånding og pustede ud i hovedet på Ræv. Og det stank, for det gør tigerånde. Ræv vidste, at Tiger var øm over sit rygte, så han svarede: "Det lugter jo som honning og blomster."

"Du lyver," sagde Tiger. Han vidste udmærket, at hans

ånde lugtede fælt. Og før Ræv nåede at svar, havde Tiger ædt ham. Så vendte han sig mod Krage. "Hvad siger du så, Krage?" Krage lagde sit hoved på skrå. Ræv havde løjet og var blevet ædt. Det var bedre at sige sandheden, tænkte den. "Høje konge, det er sandt, at din ånde stinker."

"Hvor vover du at tale sådan om din konge?" Hurtige som lyn ramte Tigers lange, skarpe kløer fuglen. Dens fjer fløj til alle sider, da Tiger åd den.

"Og hvad mener du, Kanin?"

Kanin havde set, hvad der skete med de to andre. Den trak sig lidt tilbage, før den sagde: "Høje konge, jeg er desværre temmelig forkølet. Min næse virker ikke så godt. Når jeg er rask igen, skal jeg svare dig." Og før Tiger nåede at sige noget, sprang kaninen af sted så hurtigt, som den kunne."

"Kanin er klog," siger Ye og fortsætter: "Selv om han er et lille dyr ... "

"... og hverken har skarpe tænder eller lange kløer, så er det ham, der klarer sig," stemmer jeg i. Vi griner begge to. Vi siger altid det samme, når historien er færdig.

"Fortæl en til!" siger lille Moe.

"Hold nu op, Moe. Lad Sanda være. Hun er sikkert træt," siger Than og trækker hende med udenfor. Jeg smiler til den lille pige. "Det er for sent nu. I morgen kan jeg fortælle en ny historie," siger jeg

Dygtige fingre: Kurve kan bruges til mange ting i huset og på markerne. Til grøntsager, ris, fisk, salt og meget andet. Kurvene fletter de fleste selv. Man kan også tjene lidt penge ved at sælge kurve på markedet.

Rismarken skal høstes: Ris vokser på lange strå, ligesom korn i Danmark. Ris skal bare have meget mere vand og varme for at gro. Nu er risen moden. Stråene er skåret over med en slags lange knive og bæres hjem.

Den Gyldne Krage

"Gå væk," råber Lille Datter til de mange små fugle. "I må ikke tage vores ris." Hun vifter med sine arme. Fuglene flyver op fra den flade kurv.

Men så kommer der en stor fugl. Det er en krage. Dens fjer skinner som guld i solen.

"Nej," siger Lille Datter. "Du må ikke tage vores ris. Min mor er fattig. Vi har ikke andet at spise."

Men den gyldne krage hører ikke efter. Den sætter sig midt i kurven og spiser. Hvert eneste lille ris-korn æder den. Lille Datter græder.

Fuglen ser på hende og siger: "Tør dine tårer. Jeg vil betale for risen. Kom til det store træ, når solen går ned. Så skal du få din løn."

Da det bliver aften, går hun derhen. Kragen sidder højt oppe i træet.

"Du skal kravle herop," siger den. "Jeg har tre stiger. En af guld og en af sølv. Den sidste er lavet af kobber. Hvad vælger du?"

"Jeg er en fattig pige," siger Lille Datter. "Den af kobber er god nok til mig."

Da hun er oppe i træets top, siger kragen: "Jeg vil spise sammen med dig. Jeg har tre skåle. En af guld, en af sølv og en af kobber. Hvad vælger du?"

"Jeg er en fattig pige," siger Lille Datter. "Det vigtige er, at der er mad. Bare giv mig den af kobber."

"Tak for et dejligt måltid," siger pigen, da de har spist. "Det er længe siden, jeg har fået så god mad."

"Og nu vil jeg betale for risen. Du kan vælge mellem tre kister. En af guld, en af sølv og en af kobber."

Lille Datter smiler til kragen. "Hvad skal jeg med kister af guld og sølv? Jeg er en fattig pige. Giv mig bare den af kobber. Mere skal du da ikke betale."

Da hun igen står på jorden, siger hun. "Jeg takker dig, fordi du er så gavmild. Er du sulten, må du altid komme forbi vores hytte. Har vi ris, deler vi med dig."

Pigen går hjem igen med sin kiste af kobber. Hun fortæller til sin mor, hvad der er sket.

Hendes mor roser hende. "Jeg er stolt af dig. Du har været ydmyg og venlig."

Så kigger hun på kisten. "Er der noget inden i den?"

Lille Datter åbner låget. Kisten er fyldt med røde rubiner.

Hendes mor slår sine hænder sammen. "Nu behøver vi aldrig mere at sulte."

Snart ved alle i den lille by, hvad der er sket. De fleste glæder sig over det.

Men der er en anden enke. Hun har også en datter. Hun siger til sin pige: "Gør som Lille Datter. Hent en kiste med rubiner til mig. Når hun kan, kan du også."

Pigen gør, som hendes mor har sagt. Hun sætter sig med kurven fyldt med ris. Men hun passer ikke på dem. Alle de små fugle kommer og æder af dem.

Så kommer den gyldne krage. Men nu er der næsten ingen ris tilbage. Den tager de sidste. Pige siger: "Du skylder mig. Betal for, hvad du har spist."

Fuglen siger: "Kom til det store træ, når solen går ned."

Pigen kan næsten ikke vente. Før solen er gået helt ned, står hun ved træet.

Kragen siger: "Jeg har tre stiger. En af guld, en af sølv og en af kobber. Hvad vælger du?"

"Giv mig den af guld," siger pigen. "Kun det bedste er godt nok til mig."

"Du er nødt til at spise sammen med mig," siger fuglen. "Vælg en skål." Han viser hende de tre skåle. Hun tager den af guld og spiser.

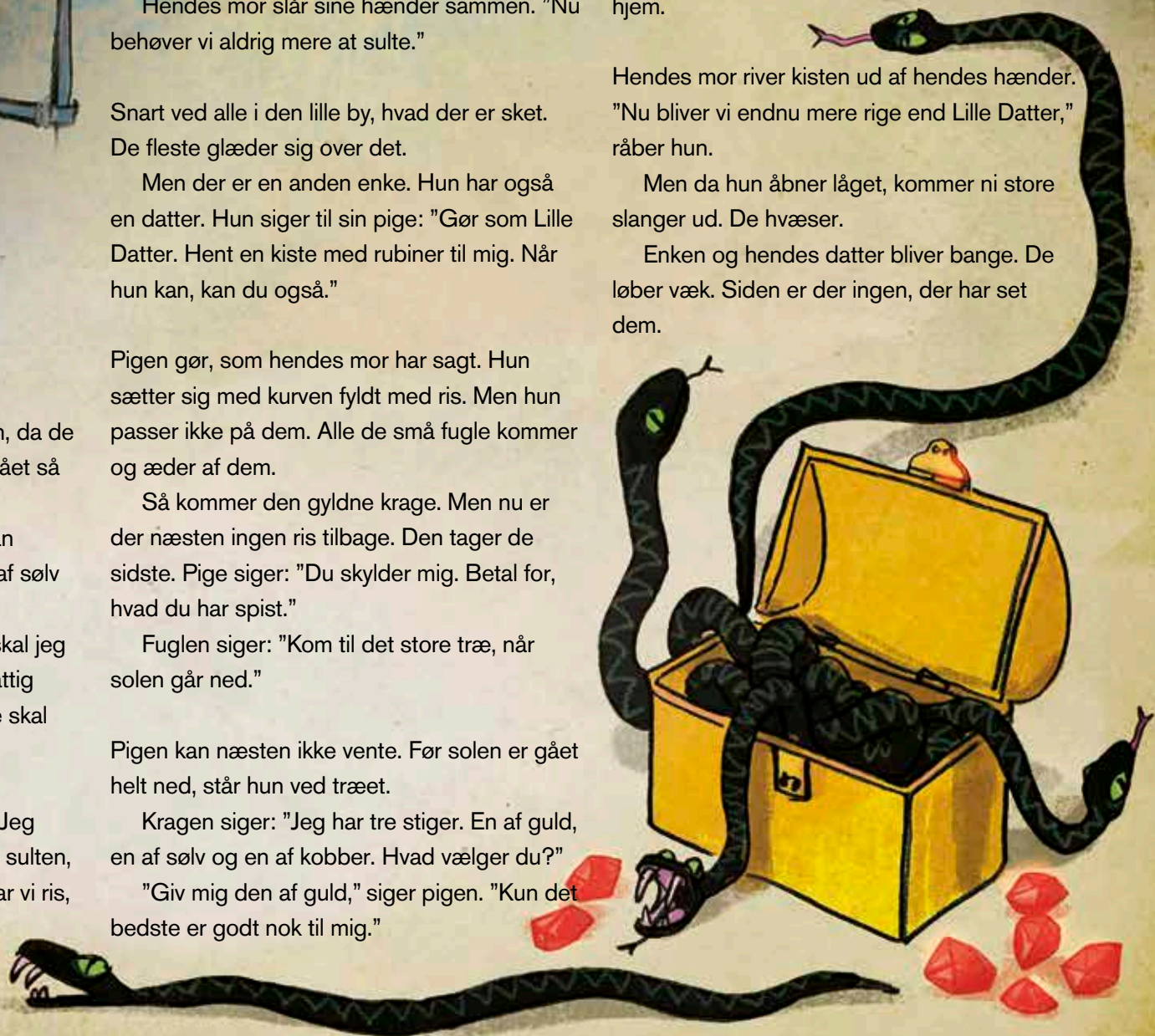
"Nå, hvornår skal jeg have en kiste med rubiner?" siger pigen. Hun siger ikke engang tak for maden.

Kragen viser hende de tre kister. Hun vælger den af guld. Uden at takke løber hun hjem.

Hendes mor river kisten ud af hendes hænder. "Nu bliver vi endnu mere rige end Lille Datter," råber hun.

Men da hun åbner låget, kommer ni store slanger ud. De hvæser.

Enken og hendes datter bliver bange. De løber væk. Siden er der ingen, der har set dem.

To gange hver dag er der lavvande i floden. Så er der kun mudder tilbage inde ved bredden. Oppe i de høje palmer hænger masser af friske kokosnødder.

Kapitel 2

Floden

Morgenluften er dejlig kølig. Og i dag har vi fri. Jeg pakker de sidste ris ind i et bananblad. Det er til Buddha. Far lærte mig at dele min ris i fire dele. Tre dele til mig og en del til at ære Buddha.

Jeg tager resten af Ye's ris, selv om jeg næsten ikke kan holde hans sultne blik ud.

Jeg giver ham chinlon-bolden, da vi går ned mod floden. Han tager tavst imod den. Flere af boldens ribber er knækkede, men han har ikke andre. Han kaster den op i luften, og griber den med foden. Så sender han mig et lille smil og løber foran mig, mens han øver sig på at holde chinlon-bolden i luften. Han er god til det. Jeg kan ikke lade være med at le.

Det er en dejlig dag. Intet arbejde. Ye har det sjovt. Og måske kan vi fange så mange krabber, at der både bliver til den blinde **munk** i pagoden og til os selv.

MUNK

En munk er en dreng eller mand, som bor i et kloster. I Myanmar er munkene buddhister. De bruger deres liv på at lære alt om buddhismen. Munkene tjener ikke penge. For at få mad og penge går de hver morgen ud i byen med tiggerskåle. Piger og kvinder kan også bo i kloster, men de kaldes nonner.

Floden giver mad: Der er masser af fisk og krabber i floden. Det giver dejlig mad til de mange fattige, der bor i området. Her i Myanmar's floddelta strømmer små floder på kryds og tværs over det hele.

Fiskeren bruger et stort, hjemmelavet net til at fange fiskene. Han skal kaste det mange gange for at fange nok. Floden er vigtig, for det er også den eneste rigtige vej: Alt bliver sejlet rundt på små både.

Så ser jeg Ye stå på kanten af den stejle skrænt ned mod floden. Går han bare et skridt bagud, falder han i. Han ser ingenting. Han er helt optaget af sin bold.

"Ye! Pas på!" skriger jeg, så højt jeg kan. Frygten for, hvad der kan ske ham, suger mig tilbage. Tilbage til den aften for fem år siden:

Jeg hører min mors stemme, som om hun stadig var i live. Jeg mærker stormen, der flår i mig. Den hyler så højt, at den fylder mine ører. Kun svagt kan jeg høre, at hun råber: "Hold fast i træet og i Ye! Du må ikke slippe ham! Hører du?!"

Jeg kan mærke hendes hånd på min arm. Hun er lige ved siden af mig, da den store bølge kommer. Den er mørkere end natten, og den brøler som en rasende ånd. En sort angst banker rundt i mig, da vandet skyller ind over mig, og jeg mærker mors hånd slippe taget i mig.

Jeg prøver at skubbe mindet væk, men jeg kan ikke. Selv om det hele er fem år siden, mærker jeg det, som om det er nu. Bølgen suger mig med. Den ru stamme skærer sig ind i huden. Mors stemme bliver ved med at runge i mig: "Ikke give slip på Ye. Ikke give slip!"

"Har du det dårligt, Sanda?" Ye lægger en hånd på min arm. Det trækker mig tilbage til nutiden, tilbage til flodbredden.

Han fanger mine øjne. Nogle gange er han sådan et barn, der ikke fatter noget. Men andre gange har han et blik som én, der har prøvet alt for meget. Vi ved begge to, at det ikke er godt, jeg får det sådan. Det er, som om far og mor bliver ved med at kalde på mig.

Thida siger, at vores forældre ikke ved, at de er døde. Sådan er det, når mennesker mister livet på sådan en voldsom måde.

Mums: De store krabber smager godt, når de er kogt. De gemmer sig i flodens mudder. Man skal gribe fat om dem bagfra for ikke at blive nevet af deres stærke kløer.

Jeg prøver at smile til Ye, så han ikke bliver urolig: "Nej, nej, det går helt fint. Jeg blev bare lidt svimmel. Måske er det varmen. Giv mig lidt vand."

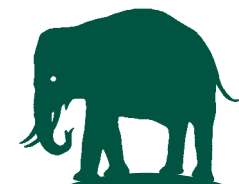
Ye rækker mig plasticflasken og smøger sine bukser op. Jeg kigger ned på floden. Det er lavvande. Der er flere, der fanger krabber i det sorte mudder. Jeg giver ham den lille spand og siger: "Jeg bliver heroppe. Så kan jeg holde øje."

Ye griner og siger: "Med hvad? Krokodiller?"

"Du skal ikke sige sådan noget. Man kan aldrig vide." Han glider ned ad skrænten. Mudderet er blødt. Han synker i til knæene.

Jeg ved, det varer længe endnu, før det bliver højvande, så vandet stiger. Alligevel er jeg urolig. Siden stormen og den store bølge bryder jeg mig ikke om at være tæt på floden. Jeg lægger et par riskorn på jorden som offergave. "**Vandenes beskytter**, forbarm dig over os og giv os lykke," mumler jeg. En lille flok myrer tager risene med sig. Det er et godt tegn.

Ye følger de fine krabbespor i det våde mudder. Han jager hurtigt hånden ned gennem det solvarme dynd. Så trækker han en sprællende krabbe op og smider den i spanden. Han griner. Efter kort tid er spanden fuld. Jeg tænder et lille bål. Da vandet koger, smider jeg krabberne i. Ye's sultne blik får mig til at le. I dag bliver han mæt.

VANDENES BESKYTTER

Mange burmesere tror på, at der findes ånder, som kan beskytte en. Vandenes beskytter er en af den slags ånder. Man kan sende en bøn til vandenes beskytter og håbe, at ånden hører den og gerne vil hjælpe.

Han-krabben er nem at kende, for den har et stort V på skjoldet på undersiden. En hun-krabbe har bare et glat skjold. Her har drengen bundet de to kløer fast med en snor, så krabben ikke kan nive.

Ænder er også dejlig mad. Mange folk ved floden har en andeflok. Om dagen får ænderne lov til at svømme rundt på floden og spise sig tykke. Men drengen i kanoen passer godt på, at de ikke svømmer for langt væk.

På vej til pagoden plukker jeg to blomster. Ye bærer spanden med de sidste tre krabber. De er til den blinde munk, der passer pagoden. På pladsen foran indgangen er der nogen, der spiller chinlon.

"Du skal først bede", siger jeg til Ye og trækker ham med. Vi tager vores sandaler af, inden vi går ind. Ingen går med sko i pagoden. Ye bukker for munken, da han giver ham krabberne. Den lille portion ris, som vi har gemt fra morgenmaden, får den gyldne Buddha. Vi bøjer os hurtigt tre gange for figuren.

Ye får den ene af de to blomster. Den skal han sætte i vasen ved **elefant-alteret**. Han er født en onsdag. Jeg er født en tirsdag, så jeg knæler foran løvealteret. Det hører til min fødedag.

Stengulvet er varmt mod mine ben. Blomsten lægger jeg foran mig. Så lukker jeg øjnene et øjeblik og beder den bøn, mor lærte mig: "Buddham saranam gachami. Dharmam saranam gachami. Sangham saranam gachami." Ordene kommer af sig selv. Jeg gentager dem: "Jeg søger tilflugt i Buddha. Jeg søger tilflugt i hans lære. Jeg søger tilflugt hos hans elever." Jeg siger alle ordene tre gange. Mellem hver bøn bøjer mig ned, så min pande rører jorden.

Men jeg har svært ved at samle mig om bønne. Ye er allerede færdig. Han er ved at sætte blomsten i vasen. Jeg

lukker mine øjne og prøver igen. Jeg synes, jeg kan høre min mors og fars hviskende stemmer bag mig, men jeg vender mig ikke om. Thida siger, at vi skal få munken til at bede for dem, så de kan finde vej til de dødes verden. Men vi gør det ikke. Jeg kan ikke holde ud, at de helt forsvinder. Nogle gange ønsker jeg, at stormen også havde taget Ye og mig. Men Thida siger, at sådan må jeg ikke tænke. Hvis far og mor vidste, at de var døde, ville de ikke kalde på os.

Jeg sætter min blomst i vasen og går ud.

ELEFANT-ALTERET

En pagode er lidt som en kirke. I mange pagoder i Myanmar er der et alter for hver dag i ugen. På hvert alter står der et særligt dyr, som er den dags beskytter. Onsdag er elefantens dag. Hvis man er født på en onsdag, har man også elefanten som sin beskytter.

Munkene skal hjælpe til med alt det daglige arbejde i det kloster, de bor i. Også med opvask og rengøring. Både drengemunke og voksne munke er nemme at kende: De har en flot, rød dragt og er oftest helt skaldede.

Offermad: Det er vigtigt, at man har noget med mad til at stille på alteret. Så viser man Buddha, at man ikke kun tænker på sig selv.

Den blinde munk beder til Buddha om, at det må gå godt for Sanda og Ye. Munke gør sig først helt stille indeni. Så lægger de håndfladerne fladt mod hinanden.

I porten til pagoden møder jeg Than og Moe.

"Der er nogen, der fortæller historier i skolestuen," siger Than. "Alle må komme ind og høre dem."

Jeg kigger ned ad mig selv. Mit tøj er slidt. Kun hatten er fin. Onkels kone gav mig den, da min kasket blæste væk.

"Jeg tror ikke, ..."

"Kom nu!" Moe ser bedende på mig. "Måske kan du lære nogle nye historier, du kan fortælle for os?"

Hun ser så alvorlig ud, at jeg ikke kan lade være med at grine.

"Godt, vi kommer. Jeg henter Ye."

Than peger ud på pladsen. "Han er lige derude med sin bold. Han spiller altså rigtig godt."

Jeg smiler til Than. Det er dejligt, at han roser Ye. Et kort øjeblik husker jeg Ye's drøm. Tænk, hvis morbror Zaw virkelig var i live? Tænk, hvis vi ikke var helt alene? Det suger i maven ved tanken. Men så skubber jeg tanken væk. Det nytter ikke at drømme.

Klosterskole: Munkene hjælper mange børn, der er fattige eller har mistet deres forældre. De kan bo på klosteret. Så kommer de også i skole og lærer at læse og skrive. Piger kan bo på klostre for nonner.

På tur for at samle mad: Munke og nonner i Myanmar går hver morgen ud med deres skåle. Både i store byer og i landsbyer. Så får de lidt mad eller penge. På den måde får de tid til at lave skole, bede og læse de hellige bøger.

Elefant og Abe

"Jeg er stor og stærk," råber Elefant. "Jeg skal være skovens konge."

"Nej, du skal ej. Måske er du stor, men du er dum," siger Abe. "Jeg er klog og hurtig. Jeg skal være skovens konge."

Abe kaster en banan efter Elefant. Elefant tager fat om Abes træ og rusker det.

Abe holder fast og siger: "Lad os spørge Ugle. Han kan afgøre det. Han ved, hvem der er bedst."

Elefant er enig. De går hen til Ugles træ. Han er søvnig. Ugle sover altid om dagen.

Abe siger: "Ugle, hjælp os. Vi vil begge være konge i skoven. Jeg er klog og hurtig."

Elefant puffer Abe til side. Så siger den: "Skoven har brug for en konge, der er stærk. Det er mig, der skal være konge."

Ugle lytter til dem. Så siger han: "Det er svært. Jeg må tænke, men først må jeg spise. Hent den bedste mango til mig. Når jeg er mæt, vælger jeg hvem, der skal være konge."

Abe kaster sig fra gren til gren. Han når først frem til floden. Træet med mangoer står på den anden bred.

Men vandet er dybt. Strømmen er stærk. Abe ved ikke, hvad han skal gøre. Han kan ikke svømme.

Elefant griner. "Nå, der kan du se. Du duer ikke som konge. Du er for lille." Så vader Elefant over floden. Han kan bunde hele vejen, fordi han er så høj.

Mango-træet er meget, meget stort. Den bedste mango sidder højt oppe. Elefant kigger op. Han kan ikke nå den. Han puffer til den tykke stamme. Kan han ryste træet, så den lækre frugt falder ned? Han bruger al sin styrke, men det lykkes ikke.

"Ha,ha," griner Abe på den anden side af floden. "Det klarer du aldrig. Og du vil være konge?"

Elefant vader tilbage over floden til Abe.

"Sæt dig op på min ryg," siger han. "Ugle

skal have sin mango. Ellers kan han ikke tænke."

Abe er enig. Snart er de ovre på den anden bred. Abe henter den gode mango ned fra træet. Det går stærkt.

Elefant og Abe venter, mens Ugle spiser.

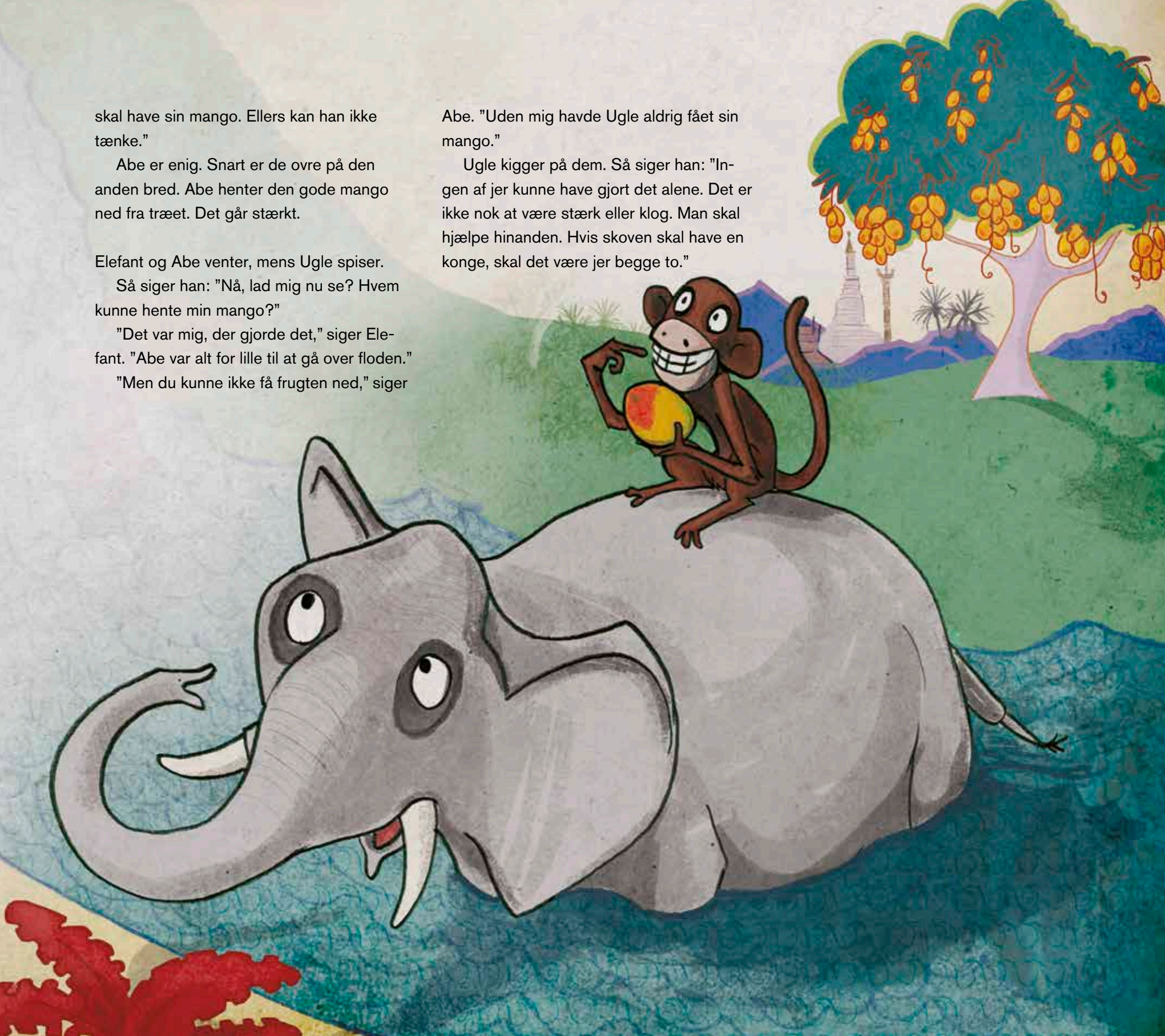
Så siger han: "Nå, lad mig nu se? Hvem kunne hente min mango?"

"Det var mig, der gjorde det," siger Elefant. "Abe var alt for lille til at gå over floden."

"Men du kunne ikke få frugten ned," siger

Abe. "Uden mig havde Ugle aldrig fået sin mango."

Ugle kigger på dem. Så siger han: "Ingen af jer kunne have gjort det alene. Det er ikke nok at være stærk eller klog. Man skal hjælpe hinanden. Hvis skoven skal have en konge, skal det være jer begge to."

I den fattige landsby er der endnu ikke et hus til skolen. Så har børnene timer på tykke måtter under et tag af tørre palmeblade.

Kapitel 3

Håbet

Den unge pige, der fortæller, ser ud over os alle sammen. Tiden er fløjet, mens jeg har lyttet. Moe fanger mit blik. Vi smiler begge to. Hun havde ret. Jeg har lært fire nye historier.

"Nu skal I høre historien om de to venner, Dara og Myo," siger fortælleren. Jeg kigger op på hende, og hun smiler til mig, da jeg nikker. Jeg kender historien. Så begynder hun:

"Dara og Myo var venner. De var meget fattige og boede langt ude på landet. En dag besluttede de sig for at drage til storbyen. Måske kunne de finde lykken der?

Men da de nåede en korsvej i ørkenen, vidste de ikke, hvilken vej, de skulle gå. Dara ville den ene vej og Myo den anden, og de kom op at skændes. Til sidst blev Dara så vred, at hun slog Myo."

Pigen, der fortæller, ser igen ud over os, og jeg har det, som om det kun er mig, hun fortæller til.

"Myo blev ked af det og sagde: 'Det er en trist dag i dag. Du, min bedste ven, har slået mig. Det vil jeg aldrig glemme. Faktisk vil jeg skrive det ned, så jeg kan huske det for altid.' Men Myo havde jo ikke noget skrive på, så han skrev ordene med sin kniv i sandet.

Kort efter kom en anden rejsende forbi. Han fortalte de to venner, hvilken vej, de skulle gå. Ikke længe efter nåede de frem til nogle høje bjerge. Stien, de skulle følge, var smal, og klipperne stejle. Pludselig var Myo ved at styrte ned i en dyb kløft. Dara var hurtig og greb fat i ham. Da Myo igen stod sikkert på stien, sagde han: 'I dag har du reddet mit liv. Det vil jeg aldrig glemme. Jeg må skrive det ned.' Han tog

sin kniv og ridsede ordene ind i klippen: 'I dag blev mit liv reddet af min ven.'

Dara sagde: 'Du skrev i sandet, at jeg slog dig. Nu skriver du på klippen at jeg hjalp dig. Hvad husker du så bedst?'

Myo svarede: "At du slog mig, skrev jeg i sandet. Det blæser hurtigt væk. At du hjalp mig vil jeg huske for evigt, for det står ridset ind i sten. Det forsvinder aldrig."

En ung mand træder frem. Han er sammen med hende, der fortæller. Han forklarer, hvad man kan lære af historien, men jeg ved det allerede. Mor fortalte tit om Dara og Myo, når Ye og jeg havde været oppe at slås. Ye klemmer min hånd. Han ved, hvad jeg tænker på.

De andre børn løber ud, da fortællertimen er færdig, men jeg bliver siddende for mig selv. Bare der var mange flere historier, tænker jeg. Pludselig hører jeg Moes ivrige stemme: "Hun er rigtig god til det. Hver aften, når vi skal sove, fortæller hun for os. Hun kender så mange eventyr!"

Jeg kigger op. Moe peger på mig. Hun snakker med pigen, der fortalte. Jeg ser hurtigt væk og mærker varmen i kinderne. Moe kan da ikke bare tale med voksne, hun ikke kender! Jeg skæver op til dem igen. Men den unge mand og den unge pige ser ikke vrede ud. Tværtimod. De smiler, da Moe henter mig.

"Kom nu, Sanda, fortæl en historie," siger den lille pige.

Jeg er helt tør i halsen, da jeg står foran de to unge. De kigger venligt på mig, og jeg bøjer mit hoved, som far har lært os. Pigen siger: "Moe siger, at du er god til at fortælle. Måske kender du historier, vi ikke har hørt? Vi samler jo på dem, så vi kan fortælle dem videre til andre børn."

"Hvad skal jeg fortælle?" Min stemme er helt hæs
"Fortæl den med kong Tiger," siger Moe.

Først synes jeg, det er svært at finde de rigtige ord. Men da jeg først kommer i gang, går det fint. Da jeg er færdig, siger pigen på stolen: "Du er god til at fortælle. Og jeg kendte ikke historien. Hvor har du hørt den."

Hendes ord gør mig glad, men det er svært at tale om mor. Moe siger det for mig: "Sandas mor fortalte mange historier."

"Og du har ikke din mor mere?" spørger den unge mand. Moe svarer igen: "Nej. Sanda og Ye har hverken mor eller far. Than og mig har stadig vores far. Han har fået en ny kone. Hun bryder sig ikke om os, så vi bor hos onkel Kim. Han er vores fars fætter. Sanda og Ye har ingen familie tilbage. Men onkel sørger også for dem.. Han er en god mand."

"Har Nargis taget jeres forældre?" spørger den unge pige. Pigens ord får selv Moe til at blive stille. Ingen af os siger nogen sinde stormens navn højt. Den unge mand skubber let til hende, og han skynder sig at tale om noget andet. "Går I i skole?" spørger han.

Igen er Moe hurtigere end mig. Hun siger: "Nej, vi har ikke penge til bøger og skoletøj. Og heller ikke tid. Onkel vil gerne have, at vi hjælper med saltet. Der er ikke så mange voksne tilbage til at gøre arbejdet, siger han. Men Than skal nok gå i skole, har han sagt, for han er dygtig, og så ..."

Nu ser pigen lige på mig. Hendes øjne er varme og fulde af liv. Hun spørger: "Kunne du tænke dig at komme i skole? Jeg er lærer, og du vil kunne lide min skole. Vi fortæller tit historier." Hun ler til mig. "Har du lyst til det?"

Jeg nikker og synker igen en klump i halsen.

"Der er mange, der ikke længere kender de gamle eventyr. Og de er vigtige. Vi har brug for at huske dem igen. Måske kunne du skrive nogle af dem ned?" siger hun.

Jeg kan næsten ikke tro, hvad pigen siger. Far sagde altid, at mors mange historier burde skrives ned. Tænk, hvis jeg kan gøre det? Men Ye skal med. Jeg rejser ingen steder uden ham. Det er helt sikkert!

"Men hvis hun skal i din skole, er hun nødt til at bo i Yangon," siger den unge mand til pigen. "Og du kan jo ikke bare tage hende med."

Det varer lidt, før jeg det går op for mig, hvad han siger. Da jeg endelig forstår det, husker jeg mors ord: 'Alt for godt til at være sandt'. Det sagde hun altid, når nogen talte om, hvad der var sket med Zaw. Jeg bøjer hovedet. Selvfølgelig kommer jeg aldrig i skole. Jeg skænder på mig selv. Det er en dum fantasi. Ikke spor bedre end Ye's drømme om Zaw i den store by.

"Har du virkelig slet ingen familie i **Yangon**? Tænk dig nu godt om. Jeg vil så gerne have dig i min klasse," siger pigen og lægger en hånd på min arm.

"Vores morbror bor der. Han er en berømt chinlonspiller," hører jeg Ye sige.

Først nu lægger jeg mærke til, at han, Than og flere andre børn har samlet sig omkring os.

"Det er ikke sandt, Ye. Hvorfor siger du sådan noget?" hvisker jeg, men ved godt, at alle hører det. Mine kinder er varme af skam.

Jeg tør ikke se op. Det er meget forkert at lyve. Nu vil pigen ikke snakke mere med mig. Det ved jeg. Men hun siger til Ye: "Fortæl mig om jeres morbror."

Ye skal til at sige mere, men jeg skynder mig at tage ordet. "For mange år siden før ... stormen, kom der en fremmed.

Han sagde, han ledte efter nogle, der var dygtige til chinlon, og ..."

"Hvad hed han?" spørger den unge mand.

"Hamilton," svarer Ye ivrigt.

YANGON

Yangon er den største by i Myanmar. Der bor næsten lige så mange mennesker som i hele Danmark. Der er gade-køkkener overalt. Der kan man købe mange slags mad. De fleste spiser ris, grøntsager, fisk og frugt. Der er også markeder. De er fyldt med små boder, som sælger mad, tøj og mange andre ting.

Man skal lære at læse og skrive og regne, når man går i skole i Myanmar. Lige som i Danmark. Der er bare ofte mange flere børn i klassen og de har ikke råd til så mange skolebøger.

Et skrivehæfte ser helt anderledes ud i Myanmar end i Danmark. Bogstaverne er også anderledes. Runde og flotte. I de fattige byer mangler de ofte skrivehæfter, så de er glade, hvis nogen kommer med en ordentlig stak.

"Hvor ved du det fra?" Jeg ser forundret på ham. Han peger ud på pladsen, hvor han lige har spillet med fire andre drenge.

"Det ved alle da," siger han med et stort grin. Den unge mand nikker, som om han også ved, hvem Hamilton er.

"Hvad hedder jeres morbror?" spørger han. "Han hedder Zaw Mar Win. Han er den bedste chinlon-spiller i landet," praler Ye, og nu kan jeg ikke lade være med at nive ham i armen. Han bukker hurtigt, så de fremmede kan se, at han har respekt.

"Kender du ham?" spørger pigen den unge mand. "Jeg synes, jeg har hørt navnet. Jeg kan undersøge det, når vi kommer tilbage," svarer han.

Nu mærker jeg igen pigens blik på mig. "Hør her," siger hun. "Vi prøver at opspore jeres morbror i Yangon. Der er mange, der har **mistet kontakten til deres familie** efter stormen. Hvis vi finder ham, spørger vi ham, om I kan få lov til at bo hos ham. Er der nogen, vi kan ringe til?" Hun tager sin mobiltelefon frem, så hun kan skrive nummeret op.

Jeg ryster på hovedet, men så bryder Than ind. "Du kan få onkel Kims nummer. Han vil sikkert gerne give beskeden videre."

Da de to fortællere går ned til båden, hører jeg den unge mand sige: "Hvis deres morbror er blevet udtaget til et af statens hold, har han gode forbindelser."

MISTET KONTAKT TIL FAMILIEN

Efter den store orkan Nargis var der mange mennesker, som forsvandt. Nogle druknede. Mange landsbyer blev helt ødelagt. Derfor måtte mange flygte til et andet sted i landet. Måske langt borte. De fleste af dem havde mistet alt, hvad de ejede.

Mange blev også adskilt fra deres familie.

Mange børn må arbejde i Myanmar. Nogle hjælper til i marken. Nogle hjælper på markedet. Nogle må arbejde på et værksted eller en lille fabrik. Det kan godt være hårdt, men de tjener lidt penge, så familien kan få mad og tøj.

Piger kan også blive hjulpet af klostrene. De bliver nonner i stedet for munke, og deres tøj er flot lyserødt. Pigerne bor på klosteret og får mad hver dag, men de må også hjælpe til med mange ting.

Hvordan Grib mister sine fjer

"Åh nej," siger Grib.

Han taber en af sine fjer. Det gør ham trist. Han har ikke flotte fjer som Påflugl. Grib's fjer er bare grå og brune. Men tænk, hvis han mister dem alle sammen! Hvor ville det være flovt!

"Hvad er der med dig, Grib? Du ser ked ud af det," siger Ugle.

"Ja," sukker Grib. "Mine fjer falder ud."

"Du fælder bare. Det gør alle fugle," siger Ugle og flyver videre.

Men Grib bliver ved med at tænke over det. Han er gammel. Han ser ikke for godt ud. Hvis han bliver skaldet, griner de andre af ham.

Han tænker og tænker. Hver gang han mister bare et lille dun, græder han. Han holder op med at spise og bliver syg.

Til sidst mødes de andre fugle. Ugle siger: "Vi må gøre noget. Gamle Grib har det skidt. Han siger, han ingen fjer har tilbage."

"Men det er jo ikke rigtigt," siger Krage.

"Nej," siger Ugle. "Det er bare inde i hans hoved."

"Hvis vi giver ham nogle nye fjer, bliver han glad," siger Spurv.

"Han må gerne få nogle af mine blå fjer," siger Skade.

Også andre fugle med flotte fjer giver til Grib. Ugle flyver hen til ham.

"Kære Grib. Vi er kede af, at du er så trist. Derfor får du denne gave fra os."

Grib stikker straks de fine fjer ind mellem sine egne. Så kigger han ned ad sig selv. De nye fjer er blanke. Det er så fint med de mange farver.

"Se mig, se mig!" skriger han. "Er jeg ikke smuk?" Han flyver hen til en gren. Her sidder de andre fugle.

"Flyt jer, så jeg kan få den bedste plads," siger han og maser sig ned.

"Puh ha, hvor er du grim," siger han til Spurv. "Dine fjer er bare grå og brune. Hvordan kan du holde dig selv ud?"

Så vender og drejer Grib sig. Alle skal se hans nye fjer. "Jeg var også grim og grå, som dig, Spurv. Men se mig nu. Ingen er så smuk som mig."

"Men Grib, det er jo ikke dine egne fjer," siger Krage.

"Hvad bilder du dig ind," skriger Grib. "Du burde bøje dig for mig, din ækle, sorte fugl."

"Jeg tager mine fjer tilbage," siger Skade.

"Du fortjener dem ikke."

"Hvad?" siger Grib. "Skal du stjæle fra mig?"

Inden længe slås alle de andre fugle mod Grib. De tager deres egne fjer, men også nogle af Grib's.

Og sådan gik det til, at Grib endnu i dag er skaldet på hele hovedet og halsen. Og han er stadig en grim og gnaven fugl.

Kapitel 4

Rejsen

"Kom nu!" Ye hiver i mig. Jeg kan ikke lade være med at le. Det plejer ikke at være ham, der er mest ivrig efter at gå ud til pagoden. Han lukker hånden op og viser mig, at han har gemt næsten al sin ris fra morgenmaden.

"Til Buddha," siger han med et stort grin. Det ligner ham ikke, men Ye har været som forvandlet, siden Zaw ringede til onkel Kim. Det er tre dage siden, og jeg kan stadig ikke helt tro på det. Vi var lige kommet hjem fra saltet, da onkel dukkede op. Jeg tror aldrig, jeg har set ham så glad! Han viftede med et stykke papir, som han gav os. På papiret stod Zaws adresse i Yangon. Han vil have, at vi skal bo hos ham.

Zaw var begyndt at græde i telefonen, da han hørte, at vi var i live, sagde onkel. Vores morbror havde søgt efter os efter stormen, men havde fået at vide, at vi alle var døde. Onkel huskede os på, hvor rodet alting var dengang. Bølgen tog jo alt med sig, også landsbyens kontor. Ingen havde **papirer**. Der gik flere år, før vi blev skrevet på onkels husliste.

Og nu har vi fået et nyt papir! Med stempel og underskrift! Jeg kan ikke lade være med at lægge hånden mod maven. Jeg har gemt det under min bluse. Det stive ark kradser mod huden, men det gør ikke noget. Vi fik det i går af landsbyens leder. Det er vores tilladelse til, at vi må bo i Yangon. Zaw må have **gode kontakter**, siger onkel. I løbet af to dage har han sørget for, at vi kan rejse.

I dag følger onkel Kim os til Labutta. Sejlturen dertil er det eneste, jeg ikke er så glad for. Jeg skubber hurtigt tanken om floden fra mig. Vi skal bare være glade for, at onkel hjælper os, siger jeg til mig selv. Han har sørget for, at vi kan køre videre fra Labutta til Yangon med en af hans venner.

Han hedder Lin og kører hver nat med krabber til den store by. Onkel vil gerne have, at det går os godt, siger han. Men jeg er stadig bange. Der er så meget, der kan gå galt. Ye siger, der ikke er noget at bekymre sig om. "Det bliver ligesom i min drøm," siger han, når han kan se, jeg er urolig.

PAPIRER OG GODE KONTAKTER

I Myanmar er der mange ting, man skal bede politiet eller kommunen om lov til. Hvis man vil flytte til en anden by, skal man have et papir fra kommunen for at få lov. Det kan tage lang tid at få sådan et papir. Men hvis man kender nogen, der arbejder i kommunen, kan det gå meget hurtigt.

"Kom nu, Sanda. Skynd dig!" siger han og sender mig et stort grin. "Vi skal nå at ofre til **flodmunken**, før vi skal af sted."

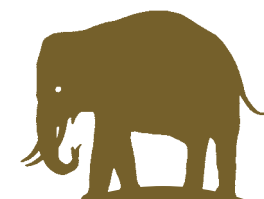
Solen er knap nok stået op, da vi når frem til pagoden. Den blinde munk er i gang med sin morgenbøn. Vi lister stille forbi ham og lægger lidt af risen ved Buddha. Så går vi hen til figuren af flodmunken, Shin Tiwali. Da han levede, var han en hellig mand. Ye lægger en lille håndfuld ris på alteret foran ham. Vi beder begge to ni bønner, før vi bøjer os helt ned til jorden. Derefter lægger Ye begge hænder på ønskestenen. Den ligger på bordet foran statuen. Han løfter den op over sit hoved. Smilet på hans ansigt er svar nok for mig.

Det betyder, at stenen føles let. Det er tegn på, at vi vil få held med vores rejse til Yangon. Først nu tror jeg rigtig på det: Vi er ikke mere alene. Zaw vil tage sig af os.

På vej ud af pagoden giver jeg den blinde munk de sidste ris.

"Vil du velsigne os?" spørger jeg. Han nikker og siger: "Må Buddha våge over dig og din bror. Og må alle, I møder, dele lykke, fred og frihed."

Så tager han min hånd og bøjer sig ned mod mig. "Du skal ikke være bange for sejlturen. Floden tager ikke mere fra dig." Hans stemme er rolig. Jeg kan mærke, at frygten forsvinder. Selv om han ikke kan se mig, bøjer jeg mig dybt for ham. Jeg er så glad.

FLOD-MUNKEN

Flodmunken er en helgen. Det er en hellig mand, som ikke lever mere. Folk i Myanmar tror på, at han kan beskytte dem, når de skal ud at rejse. Flodmunken hedder Shin Tiwali, og der er figurer af ham mange steder i Myanmar.

Der er ofte mange dufte inde i en pagode. For en af måderne at bede til Buddha og til ånderne på, er at tænde små lys eller røgelse. Når røgelsen gløder, sender den duftende røg ud i hele rummet og op til himlen.

Ønskestenen i den lille pagode ligger på alteret foran flodmunken. Den ser helt almindelig ud. Men folkene i landsbyen siger, at det er en magisk sten. Den kan vise, om man får sit ønske opfyldt.

Landsbyen forsvinder i varmedisen, da vi sejler væk.

Pagodens gyldne tag er det sidste, vi ser. Jeg beder om, at Buddha og hans ånder vil huske alle, der har hjulpet os de sidste fem år. Jeg nævner alle navne omhyggeligt, så deres gode gerninger bliver båret over i den anden verden.

Jeg tager Ye's hånd, da jeg ikke kan komme i tanke om flere, jeg skal bede for. Han klemmer tilbage. "Kan du også

mærke, at far og mor våger over os?" hvisker han. Jeg nikker. Vi burde ikke snakke om de døde på den måde, men det er ikke til at lade være. Når jeg lukker øjnene, kan jeg se dem for mig.

"Jeg passer på Ye, som jeg lovede dig," siger jeg til mor inden i mig selv. Yes hoved bliver tungt mod min skulder. Han er faldet i søvn.

Sanda og Ye på vej: Rejsen på flodbåden er slut. Nu venter en lang køretur i lastbilen, som onkels Kims ven kører krabber i.

Kapitel 5

Tegnet

Vi kører hele natten med onkels ven, Lin. Lastbilen bumper op og ned, for vejen er fuld af huller. Det er umuligt at sove. Endelig når vi frem, og Lin er rigtig flink. Han køber en skål ris i et **tehus**, som Ye og jeg kan dele. Så stikker han mig et par pengesedler. De er fra onkel Kim, siger han. Han viser os, hvor vi skal købe billetter til den store færge. Vi kan se lysene fra Yangons centrum på den modsatte side af floden. Lin skal en anden vej herfra.

Jeg takker ham meget. Da jeg har betalt vores billet, er der endda lidt penge tilbage. Jeg beder en hurtig bøn for onkel Kim og Lin.

Det er stadig mørkt, da vi går fra færgen på den anden bred. Alligevel er der mennesker alle vegne. Vi står begge to og glør på alt det nye. Lysene fra den store by spejler sig i floden. Huse mange gange højere end kokospalmer rejser sig som sorte skygger mod himlen. Sådan nogle højhuse har jeg kun set i de film, Thidas mand viste i sin **videobiograf** derhjemme. Nogle gange lod han os kigge med, selv om vi ikke kunne betale.

TEHUS

I alle byer i Myanmar findes der store og små tehuse. Her går man hen for at drikke te og mødes med sine venner. I mange tehuse er der et tv, hvor der vises fodboldkamp. Ofte arbejder der børn i tehuse. De vasker op og serverer for kunderne.

Floden er også den vigtigste rejsevej: Der er ikke mange veje, så det meste transport foregår i både på floden. Bådene er små og er ofte helt proppet med folk, der skal med til næste by.

En ding-dong kan også bruges som vand-bil. Tanken bagpå er fyldt med rent drikkevand, man kan købe. Det er smart, for i mange landsbyer er der ikke vandhaner.

"Se!" Ye klemmer min hånd hårdt. Han peger på et gyldent tårn, der lyser som en juvel i mørket. Spiret knejser højt oppe over byen. "Det er Den Gyldne Pagode. Jeg kan kende den fra billedet derhjemme. Det er den, jeg har drømt om." Han taler lavt, men jeg kan sagtens høre ham. Hans stemme sitrer lidt.

Ye viser papiret med Zaws adresse til en mand, der ser flink ud. Han peger op ad en bred gade og forklarer, hvordan vi når frem til Shwe Bontha Gade nr. 27. Manden nikker tilfreds, da han siger nummeret højt. "Hvis man lægger to og syv sammen, bliver det ni. Det er et lykketal," siger han og smiler. "Det må være en heldig mand, der bor på den adresse."

Vi går den vej, han har vist os og vi når snart frem til en stor pagode. Det må være **Sule-pagoden**, som manden talte om. "Alle veje i Yangon fører til Sule," sagde han. "Den er midten af byen. Ved Sule skal I gå til venstre." Der er masser af biler, der kører rundt om den store pagode. Hvordan i alverden skal vi komme over på den anden side af vejen? Men Ye er ikke bange. Han trækker mig med bagved nogle nonner. Bilerne holder tilbage for dem.

Da vi når det andet fortov, spørger Ye en af nonnerne: "Undskyld, kan du sige os, hvad den her vej hedder?"

"Mahanbandoola", svarer hun venligt.

"Så er vi ved Zaws hus lige om lidt," siger Ye og klemmer min hånd endnu hårdere.

SULE-PAGODEN

Den gamle Sule-pagode ligger i en stor rundkørsel. Her er der mange spåmænd. En spåmand kan fortælle dig, hvad han tror, der vil ske i dit liv i fremtiden. Nogle af spåmændene er astrologer. De spår ved at se på stjernerne. Nogle er håndlæsere. De spår ved at se på linjerne i dine håndflader.

Spiret på den gyldne pagode er oplyst hele natten. Guldets glitrer nærmest magisk mod den sorte himmel. Det kan ses næsten overalt i den store by. Natten er varm og fuld af dufte.

Frisk vandmelon og andre slags frugter og mad kan man købe overalt på gaderne i Yangon. Der er gadesælgere og små boder alle vegne. Sådan tjener mange mennesker lige penge nok til sig selv og familien.

"Den gade, han bor i, er den femte på venstre hånd."

Endelig står vi foran det hus, der har nummer 27. Vejen er smal, og husene er høje og bygget sammen. De små boder langs fortovet er ved at åbne. Jeg ser op. Der hænger **snore** ud af flere vinduer på hver etage. Dem kan man trække i eller sætte en besked fast i. Men der er så mange vinduer, og vi aner jo ikke, hvilken af snorene vi skal bruge.

"Kender du Zaw Mar Win?"

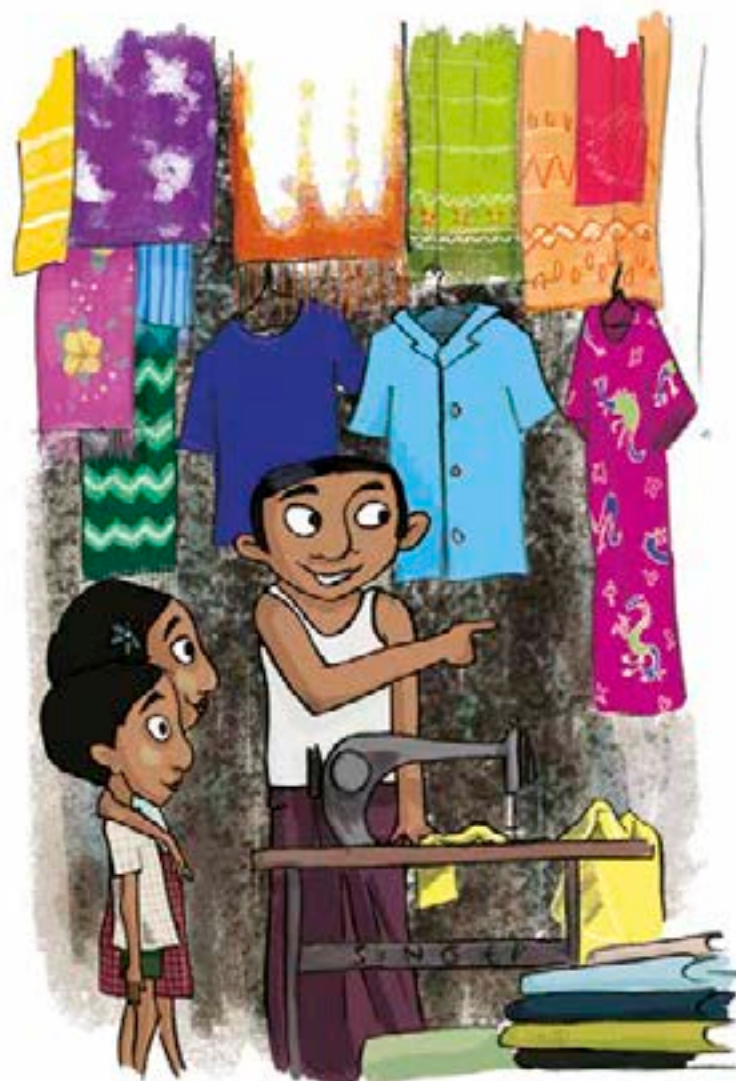
Før jeg har nået at overveje, hvad vi skal gøre, har Ye allerede spurgt en **skrædder**, der har sin butik i den nederste etage.

"I er måske hans søsters børn?" siger den lille mand og nikker, som om han har ventet os. Jeg kan mærke, hvordan sommerfuglene flager i min mave. Zaw må glæde sig til, at vi kommer. Ellers ville han vel ikke have fortalt om os til andre?

"Jeres morbror er gået op til Swedagon-pagoden. Han vil bede for, at I kommer godt frem. I kan finde ham der."

Han forklarer os, hvilken bus vi skal tage. Jeg finder vores sidste penge frem, men han siger, at der ikke er nok til at betale for bussen.

"I kan sagtens gå derop. Det er ikke ret langt," siger han og tager et stykke papir frem. Han tegner ruten for os. "I må hellere tage den med." Han giver os en flaske dejligt koldt vand. Vi bukker og takker.

En boghandler i Yangon er helt anderledes end i Danmark. Sådan en gadebutik har oftest kun ganske lidt plads. Men der er bøger og blade fra gulv til loft. Og den flinke boghandler finder hurtigt den bog, du vil have.

Send en besked! Der bor mange mennesker i de store huse. Der er ikke dørtelefon. Og de fleste har heller ikke telefon. I stedet hænger de en snor ud af vinduet helt ned til gaden. Så kan du sætte din besked fast der.

Vi følger det lille kort, vi har fået. Ye går så hurtigt op ad den stejle bakke, at jeg næsten må løbe. Jeg hiver efter vejret, da vi endelig når frem til en stor port. Den fører ind til en lang trappe.

Først da jeg kigger opad, går det op for mig, hvor vi er. Det kæmpestore gyldne spir, der næsten når himlen, er ikke til at tage fejl af. "Det er jo **Den Gyldne Pagode**. Jeg vidste ikke, at den også hed Swedagon-pagoden," hvisker jeg og tager fat i Ye's arm. Jeg er lige ved at falde på knæ midt på gaden. Far sagde altid, at hvis man bare én gang i sit liv fik lov at bede i Den Gyldne Pagode, ville lykken være med én. Og nu står vi her.

Ye smiler. Hans øjne lyser i den opgående sol, da han trækker mig med hen til den brede trappe. Vi stiller vores sandaler. De bliver næsten væk mellem alle de andre sko.

Duften af jasminblomster bølger omkring os, da vi går op ad de mange trin.

"Ye, vent lige," siger jeg. Jeg tager de to krøllede pengesedler op, som vi har tilbage.

"Hvad kan jeg få for dem her?" spørger jeg en mand, der sælger blomster.

"Ikke noget. Du har ikke penge nok," siger han surt. Men en gammel dame, der sidder omme bagved, kalder på ham. Lidt efter kommer han tilbage. "Min mor siger, at I kan få to små buketter. I er vores første kunder i dag. Det bringer uheld, hvis I ikke køber noget," siger han. Han er stadig sur,

da han får mine penge. Jeg bukker mig så dybt, jeg kan i retning af hans mor. Hun sender mig et lille smil.

For enden af trappen sidder en stor gylden Buddha-figur. Han ser på os med sine strålende øjne, da vi knæler foran ham. Vi giver ham vores blomster, da vi har bedt.

DEN GYLDNE PAGODE

Den gyldne pagode er meget gammel. En pagode er omtrent som en kirke, hvor man går hen for at bede og vise Buddha respekt. Det siges, at den gyldne pagode gemmer på otte hår fra Buddhas hoved. Derfor er den særlig hellig. På burmesisk hedder den Shwedagon-pagoden. Den er næsten 100 meter høj og den er dækket af 8000 tykke guldplader.

Der er mange altre i den gyldne pagode. Ved hvert alter kan man bede til Buddha, en ånd eller en hellig mand. Det gør man for at ære dem eller bede om hjælp. Man kan ære dem ved at hælde lidt vand over statuen.

Dragens alter har et smukt dragehoved af guld. I Myanmar er dragen den særlige beskytter for alle mennesker, der er født på en lørdag.

Så går vi ud på den åbne plads, der omgiver hele den store pagode. Det suser i mit hoved, da jeg lægger nakken tilbage og kigger op ad spiret. Pludselig lyner et lysglimt ned fra spirets gyldne spids, da solens første stråler rammer den. Lysglimtet danner et kort øjeblik en regnbue-farvet plet på det hvide marmorgulv lidt længere henne.

"Det er ligesom i min drøm," hvisker Ye. Jeg mærker hans hånd skælve mod min, da han fører mig hen imod stedet, hvor regnbuen var.

"Ye, se!" hvisker jeg. Min mund er tør. Pletten af lys ramte gulvet lige foran drage-alteret. Dragens dag er lørdag, og det er vores mors fødedag. Mine ben giver efter. Sammen med Ye glider jeg ned på knæ foran drage-figurens funklende blik. Det glatte stengulv er køligt mod mine ben. Det føles, som om mor er lige bag os. Jeg lukker øjnene og hvisker: "Buddham saranam gachami. Dharmam saranam gachami. Sangham saranam gachami." Igen og igen beder jeg, og mellem hver bøn bøjer jeg hovedet mod gulvet. Ye's stemme følger min. Han har aldrig bedt så inderligt.

Vi rejser os. Yes hænder ryster lige så meget som mine, da vi hælder vand over alteret. Jeg ville ønske, jeg havde haft bare en enkelt blomst at ofre, men vi må nøjes med at ære dragens alter ved at hælde indviet vand over. Tre gange skal vi gøre det, og hver gang beder jeg lydløst min mors ånd om at hjælpe os.

Da jeg tager den sidste kop vand op, hører jeg en stemme: "Sanda? Er det virkelig dig?"

Jeg vender mig om og kigger efter stemmen. Selv om jeg ikke har set Zaw, siden jeg var seks år gammel, kender jeg ham med det samme.

Han har tårer i øjnene, da han kommer hen til os. "Hvor du ligner din mor, Sanda. Meget."

I samme øjeblik mærker jeg mors og fars glæde fra den anden verden. Endelig har de fået fred og kan forberede sig til at komme tilbage i et nyt liv. Nu ved de, at der er nogen, der tager sig af os.

TEMA 1: Børneliv og buddhisme

Skole

De fleste børn i Myanmar går i skole. Men det er helt anderledes end at gå i skole i Danmark. Myanmar har ikke haft så mange penge til at lave gode skoler.

Mange af skolerne har kun ganske få rum og få lærere. Derfor går de fleste børn ikke i skole i særlig mange år. De har heller ikke så mange fag.

Men lige som os skal de lære at læse, skrive og regne.

I skolerne er der kun få bøger. Bøgerne er gamle og slidte. Kun på meget få skoler er der computere eller internet.

Nogle børn går i sommerskole på klostrene. Her bliver de undervist af munkene. De lærer at læse og skrive, og de lærer også om buddhisme.

Munke og nonner

Nogle børn bliver munke og nonner, når de er helt små.

Det kan være fordi, de ikke har far, mor eller familie. Det kan også være fordi, deres familie er meget fattig. Så tager munkene sig af dem.

Børnene går i skole i klostret.

Her lærer de om buddhismen. De lærer også engelsk og matematik og mange andre fag. Børnene i klosteret får også tid til at lege.

Nogle børn bliver i klostret, når de bliver store. Så bliver de selv munke eller nonner.

Munkene og nonnerne tjener ikke penge.

For at få mad og penge går de hver morgen ud i byen med deres krukke. Så får de mad og penge af folk i byen. I alle de fattige byer får de ikke særlig

meget. De får lige nok til, at de kan klare sig. I Myanmar vil alle gerne give lidt til munkene og nonnerne.

I klostret er der også en slags kirke, som munkene og nonnerne passer. Her kan alle komme og høre om buddhismen eller bede en bøn.

Det er nemt at genkende en munk eller en nonne i Myanmar. De har fået barberet alt håret af hovedet og så har de tøj i meget flotte farver. Munkene har en rød dragt på. Nonnerne har en lyserød dragt med et orange bånd.

Børnene hjælper til

Næsten alle børn i Myanmar må hver dag hjælpe meget til i deres familie. Mange børn tjener også lidt penge til familien ved at have et arbejde.

Børnene hjælper typisk med:

- At hente vand
- At passe familiens dyr
- At rense fisk og lægge dem til tørre
- At laste bådene ved havnen
- At arbejde i byens tehuse
- At passe deres mindre søskende.

Floden Irrawaddy

Irrawaddy er en meget lang flod i Myanmar. Den er 2150 km lang.

Gudenåen er den længste å i Danmark. Den er kun 158 km lang.

Floden er meget vigtig for de fleste af burmeserne. Her er nogle af de mange ting, de bruger floden til i det daglige:

- De rejser på floden.
- De transporterer varer på floden i både.
- De vander deres marker med vand fra floden.
- De fisker i floden.
- De bader i floden.

TEMA 2: Vand og saltmarker

Flodens delta

Når en flod nærmer sig havet, deler den sig i mange mindre floder og laver mange små øer. Sådan et område hedder et delta og det kan være meget stort.

I deltaet er der masser af vand, så det er nemt at dyrke ris og grøntsager. Det er også nemt at komme rundt overalt med små både.

Deltaet i Myanmar hedder Irrawaddy-deltaet. Det er her, historien om Sanda og Ye foregår. Der ligger en masse små landsbyer langs floderne i deltaet.

Irrawaddy-deltaet kaldes også for "Myanmars risskål". Det er fordi, burmeserne i hele landet får deres ris herfra.

Vand til at drikke

Det er kun i de store byer, at der findes vandhaner i husene.

De fleste steder i Myanmar må man hente vand fra en sø med regnvand eller fra en brønd. Man kan også købe vand på flaske. Det er meget dyrt for en fattig familie at købe vand.

De fleste steder samler man derfor regnvandet i store tanke og i søer. På den måde har man rent vand, når den tørre tid sætter ind.

Man må ikke drikke vandet fra en flod. Der er bakterier i flodvandet, som mennesker kan blive meget syge af.

Saltmark

Helt ude i det område af deltaet, hvor floden møder havet, laver man salt.

Først graver bønderne en lav vold hele vejen rundt om en flad mark. Det bliver lige som et stort, fladt bassin.

Så pumper de saltvand ind på marken. Den varme sol får langsomt vandet til at fordampe. Tilbage på marken ligger der salt-krystaller.

Når saltet er høstet, bliver det solgt til en stor fabrik. Her bliver det rensat og pakket i sække.

Regnen

Fra maj til oktober er det regntid i Myanmar. Så regner det kraftigt mindst en gang om dagen. Resten af året regner det slet ikke.

Regnvandet er meget vigtigt for burmeserne. Når det regner, suger jorden nemlig en hel masse vand til sig. Jorden bliver så fugtig, at bønderne bagefter kan dyrke markerne i den tørre tid.

TEMA 3:

Fortællinger - sjove fakta om Myanmar

Her på disse sider får du lidt ekstra fakta om Myanmar. Måske kan de give dig en idé til selv at finde på en god historie om børn i Myanmar. Du kan også finde flere fakta, film og billeder på hjemmesiden www.u-landskalender.dk.

Dyrene i Myanmar

Der lever mange spændende dyr i Myanmar's store urskove:

Elefanter, tigre, leoparder, bjørne, bøfler, hjorte, aber, fugle i flotte farver og mange, mange flere.

I den del af Myanmar, hvor historien om Sanda og Ye foregår, er der ikke urskov. Her lever mest grise, høns, ænder, geder og okser. I rismarkerne findes der også rotter og slanger, så man skal passe godt på, når man går rundt i marken!

Ædelsten

Myanmar er berømt for sine flotte og kostbare ædelsten. Dem kan man grave frem i bjergene. De har både rubiner, safirer, smaragder, jade, topaser og ametyster. Mange burmesere mener, at de røde rubiner har magiske kræfter.

I historien om den gyldne krage er kisten derfor fyldt med røde rubiner.

Af og på med sandalerne

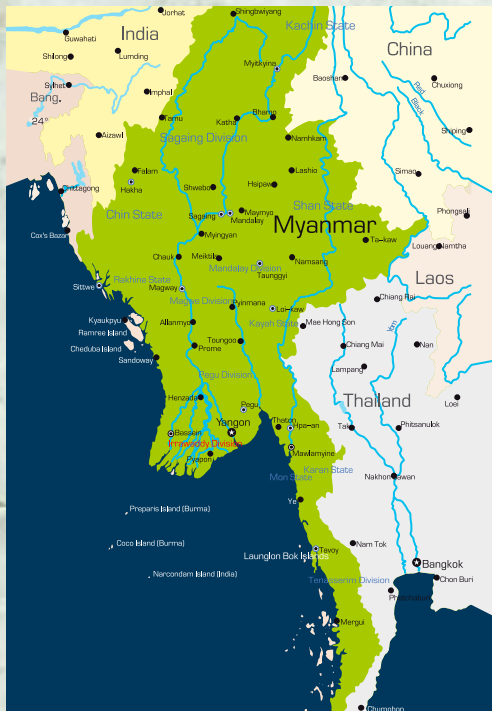
Når man går ind i en pagode eller går på besøg i et hus, stiller man altid skoene uden for. Derfor er det en god idé at have sandaler på. Så er det ikke så besværligt at tage dem af og på igen.

Årstiderne i Myanmar

I Myanmar er der kun tre årstider.

- *Den kolde og tørre tid* varer fra november til februar. Temperaturerne er mellem 21 og 28 grader. Det er omtrent som en god, dansk sommer.
- *Den varme og tørre tid* kommer i marts og april. Her er det meget varmere, end om sommeren i Danmark. Det kan blive op til 45 grader varmt.
- *Regntiden* varer fra maj til oktober. Det regner flere gange hver dag og luften er meget fugtig.

Myanmar i tal

Myanmar er 678.000 km². Det vil sige ca. 15 gange større end Danmark.

Landet har mange naboer: Bangladesh, Indien, Thailand, Laos og Kina mod nordøst.

Der bor ca. 49 millioner mennesker i Myanmar. Det er næsten 10 gange flere end i Danmark.

Alle går i kjole

Både mænd og kvinder går i en særlig slags tøj. Det hedder en longi. Det er en slags nederdel. Mændene binder en knude foran. Kvinderne samler stoffet i den ene side.

Sig goddag og tak på burmesisk

Goddag eller hej:

Min-ga-la-ba

Tak: Che-zu-be

Myanmars flag

Myanmars flag har tre striber i gul, grøn og rød med en hvid fem-takket stjerne i midten.

Den magiske elefant har givet floden sit navn

Burmeserne fortæller en særlig historie om navnet på deres store flod.

Regnens gud hedder Indra. Hun havde en elefant med tre hoveder. Den sprøjtede en vældig vandstrøm ud fra sin ene snabel. Det blev til en mægtig flod. Derfor fik floden sit navn efter elefanten. Elefanten hed Airavata. Det kan staves på flere måder. Når man skal skrive flodens navn med vores bogstaver, skriver de fleste det sådan her: Irrawaddy.

Årets projekt 2013

Alle børn har ret til et godt liv

Børnenes U-landskalender hjælper i år børn i Myanmar (Burma). Børnene har sammen med deres familier måttet flygte fra deres hjem. Nogle er flygtet, fordi der er konflikt der, hvor de boede. Andre er flygtet, fordi store storme og oversvømmelser har ødelagt deres hjem. Nu bor de i en flygtningelejr, indtil de kan vende hjem. Da børnene flygtede, mistede de den hverdag, de kendte, med hjem, skole, fritid, drømme og rettigheder. Årets U-landskalender og Dansk Flygtningehjælp hjælper børnene i skole, forbedrer deres sundhed og lærer dem, hvordan de passer på sig selv. Læs mere på www.u-landskalender.dk og www.flygtning.dk/skole.

Dansk Flygtningehjælp er Danmarks største humanitære organisation. Dansk Flygtningehjælp yder hjælp til mennesker, der er på flugt fra krig, konflikt og vold. Når mennesker må flygte, rives deres liv ofte i stykker, og de mister det velkendte liv med familie, hjem, skole, rettigheder og drømme.

Mennesker på flugt er uden skyld i deres ulykkelige livssituation, og de har krav på hjælp. Og denne hjælp giver Dansk Flygtningehjælp hvert år til 2 millioner flygtninge i verdens brændpunkter. Dansk Flygtningehjælp arbejder i 35 lande, deriblandt Myanmar. Hendes Kongelige Højhed Kronprinsesse Mary er protektor for Dansk Flygtningehjælp.

I Myanmar yder Dansk Flygtningehjælp akut nødhjælp til mennesker, der er på flugt på grund af konflikter eller naturkatastrofer. Dansk Flygtningehjælp giver bl.a. fordrevne tag over hovedet, sørger for adgang til vand og uddeler nødhjælpsartikler som for eksempel myggenet, køkkentøj, tæpper. Desuden hjælper Dansk Flygtningehjælp med genopbygning af lokalsamfund, der er ramt af konflikter og katastrofer. Samtidig ydes der hjælp til familier, så de kan klare sig selv.

Dansk Flygtningehjælp fokuserer sin indsats i de områder, der er hårdest ramt af intern fordrivelse.

Hjemmeside: www.flygtning.dk

Børnenes U-landskalender

Børnenes U-landskalender er et samarbejde mellem Danida og Danmarks Radio, som begyndte i 1962. Gennem årene er U-landskalenderen blevet en fast del af traditionerne omkring julen for mange børn, forældre og skoler landet over.

Hvert år besøger Børnenes U-landskalender et nyt u-land. I år er det Myanmar (Burma).

Børnenes Ulandskalender består af en hel række aktiviteter. Hvert år samarbejder Børnenes U-landskalender med en dansk u-landsorganisation, som skaber et særligt projekt, der hjælper fattige børn i årets land. I år er det Dansk Flygtningehjælp.

Den populære låge-julekalender sælges til børn over hele Danmark – og overskuddet går til årets projekt. Låge-julekalenderen handler om årets land og om årets tv-julekalender.

Danida udgiver hvert år en ny børnebog og et sæt undervisningsmaterialer til de danske skoler, som handler om børn i årets land.

Danmarks Radio laver en hel række af tv-udsendelser fra årets land, som vises i efteråret. Bl.a. fire film med "Nørd på Eventyr" i Myanmar og 10-12 kortere temafilm. De vises i efteråret på DR's tv-kanaler og genudsendes siden hen.

Danida

Danida står for Danmarks statslige udviklingsbistand og er en del af Udenrigsministeriet. Målet med bistanden er at støtte u-landene i deres arbejde med at bekæmpe fattigdom og forbedre livsvilkårene for deres befolkninger.

Der findes ingen nemme løsninger, når et fattigt u-land skal skabe bedre livsbetingelser for sine indbyggere. Det kræver forbedringer på mange områder, f.eks. drikkevand, sundhed, skoler, landbrug, job, miljø, rettigheder og demokrati.

Varige forbedringer kan kun opnås med en indsats over mange år, hvor u-landet selv trækker det store læs, men hvor rigere lande som Danmark bidrager i arbejdet. På den måde kommer bistanden til at fungere som en hjælp til selvhjælp. Noget af Danmarks udviklingsbistand gives også gennem de danske, folkelige organisationer eller lokale, folkelige organisationer i u-landene.

Indsatsen skaber resultater. Der er skabt store og varige fremskridt i mange u-lande og for mange millioner mennesker verden over.

Sanda kan fortælle eventyr og historier, så alle må lytte

...men den 10-årige Sanda og hendes lillebror Ye har ingen anelse om, at det bliver denne, særlige evne, som pludselig kommer til at vende deres liv på hovedet og tænde et helt nyt håb.

Vi møder de to søskende i deres dagligdag i den sydligste del af Myanmar, nede i det store flod-delta tæt ved havet. De har mistet begge deres forældre, men bor og arbejder hos en venlig familie i en ganske lille landsby. Der er flotte palmer, rismarker, flodbåde, legekammerater og venlige, rødklædte munke. Men arbejdet er hårdt, de må ofte gå sultne i seng – og de kan ikke komme i skole.

En dag kommer historiefortællerne på besøg fra den store by. Og så sker der noget, Sanda aldrig ville have turdet at drømme om.

BESØG WWW.U-LANDSKALENDER.DK
- med mange spændende fakta, film og billeder fra Myanmar og de steder, bogen foregår.

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

I samarbejde med:

